

Promotion of Moral and Ethical Conducts of Students in the Ecclesiastical General Schools in Khon Kaen Province

Phrakhruwinaithornsuwan Suwanno (Reungdej)^{1*}

¹ Nong Wang temple, (Phra Aram Luang), Khon Kaen Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: suwanneu142@gmail.com

ABSTRACT

This article aims to (1) study the measures for promotion of moral and ethical conducts of students in the ecclesiastical general schools in Khon Kaen province, (2) compare the measures for promotion of moral and ethical conducts of students to differences of their sex, position and work experiences, (3) examine suggestions for the measures for promotion of moral and ethical conducts of students. The sampling groups employed for the research comprised 168 subjects working for their schools. The research instrument used for data collection was the questionnaire, of which every question in the questionnaire had its IOC between 0.67 and 1.00, and its reliability at 0.96. Statistics for data analyses embraced: frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test, comparing paired differences by Scheffe's method. The findings revealed that educational personnel's opinions on morale and motives for work performances at such schools in the aforesaid province have been rated at the high scales in the overall aspect, as has each of aspects taken into consideration. The entire aspects placed in their descending order are: the superior's relationship with the subordinate, the latter's states of working places, the latter's incomes and fringe benefits, their physical and mental health, the former's relationship with colleagues, and the latter's job security and their career progression opportunity. The comparative results of hypothesis testing related to differences of subjects' genders and educational qualifications have found no statistical significance in their morale and motives for work performances at the target schools, thereby rejecting null hypothesis; while those of their ages and work experiences have indicated otherwise. Educational personnel's suggestions for boosting their morale and motives for work performances at such schools in the said province are that the superior should: be emotionally constant, calm and discreet, logically solve problems, widely open opportunities for personnel to use their knowledge and competency, regularly create good working relationship with the subordinate, strictly treat every colleague as valuable human resources, openly laud the subordinate's successful undertakings, strongly boost their morale for reinforcing work performances.

Keywords: Morality, Ethics, Students

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

พระครูวินัยธรรมสุวรรณ สุวณฺโณ (เรื่องเดช) ^{1*}

¹ วัดหนองแวง พระอารามหลวง จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: suwanneui142@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น (2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ (3) เสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 168 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยการทดสอบ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านความมีคุณธรรม ด้านจิตอาสา ด้านความพอเพียง และด้านความมีวินัย ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความมีคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ควรใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีความพอประมาณ มีวินัยในการดำเนินชีวิต การตัดสินใจที่ถูกต้อง โดยอาศัยศีลธรรมเป็นเครื่องนำทาง ควรมีจิตใจโอบอ้อมอารี มีจิตแห่งการให้ความดีงามทั้งปวงแก่เพื่อนมนุษย์ โดยเต็มใจ

คำสำคัญ: คุณธรรม, จริยธรรม, นักเรียน

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ระบุอย่างชัดเจนว่า ปัญหาและวิกฤตการณ์ข้อขัดแย้งต่างๆ ของประเทศชาติ จำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขด้วย “การปฏิรูปการศึกษา” การบังคับใช้กฎหมาย และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรมโดยได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาโดยดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนทุกคน ได้รับการศึกษาในระบบต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดการศึกษาดังกล่าวอย่างมีคุณภาพและได้รับมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยการจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความ ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตาม

ความถนัดของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560)

สังคมไทยในยุคที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว จากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นโยบายการพัฒนาประเทศจึงมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ และสาธารณูปโภค เพื่อให้คนได้รับความสะดวกสบาย จนเกิดลัทธิบริโภคนิยม วิถีชีวิตที่เคยอยู่อย่างเรียบง่ายมีความ อื้อเพื่อแผ้วเผยเหลือซึ่งกันและกัน เปลี่ยนเป็นต่างคนต่างอยู่ ขาดความเอื้ออาทร มุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม จากความก้าวหน้าดังกล่าว จึงเป็นความก้าวหน้าทางวัตถุมากกว่าจิตใจ ผู้คนขาดคุณธรรม จริยธรรมและความดีงาม มองไม่เห็นความดีงามที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติในอนาคตกลับไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งความดีงาม ให้มีความสำคัญต่อวัตถุนิยม เสพติด กลายเป็นผู้นิยมลัทธิบริโภคนิยม มีพฤติกรรมที่แสดงออกไม่เหมาะสม เช่น ขาดความรับผิดชอบ เข้าเรียนสาย หนีเรียน ติด ยาเสพติด ติดการพนัน ลักขโมย ขยายบริการทางเพศ นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น ดังนั้นแนวทางที่จะทำให้การส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนสำเร็จได้ ควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและสิ่งดีงามอย่าง เร่งด่วนเพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อการพัฒนาประเทศแนวใหม่ตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาและการพัฒนาคนพร้อมไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดย เน้นให้คนเป็นแกนกลางของการพัฒนา ให้เป็นมนุษย์สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา จริยธรรม วัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต เกิดสังคมคุณภาพ ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่เอื้ออาทร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2560)

จากสภาพของปัญหาที่กล่าวมาเกิดจากการขาดคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งไม่มีใครปฏิเสธว่าคุณธรรม จริยธรรม คือสิ่งที่ ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันในตัวของคนทุกคนเป็นวัคซีนที่จะเพิ่มความเข้มแข็งให้กับคนโดยที่จะสร้างคนให้มีคุณภาพ การสอน คุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่ถูกละเลยมานานโรงเรียนจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักเรียนนำเงื่อนไขด้านคุณธรรม จริยธรรม ไปปฏิบัติซึ่งแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียน เป็นสิ่งที่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียนและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องต้องร่วมมือร่วมใจช่วยกันดำเนินการพัฒนาทั้งระบบในโรงเรียนต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ จะให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้นในกิจกรรมการดำเนินงานทุกขั้นตอนซึ่ง พระณัฏฐพงศ์ โนนายะ (2561) ได้กล่าวถึง การสร้างคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ขาดคู่มือการส่งเสริมคุณธรรม ขาดการ ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาร่วมเป็นวิทยากรอบรม ขาดการติดตามประเมินผลความประพฤติของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนในสังกัด จัดกิจกรรม ส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเน้นสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ในการจัดการเรียน การสอน และบูรณาการเนื้อหาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมที่โรงเรียนควรดำเนินการ เช่น กิจกรรมสวดมนต์ทุก สัปดาห์ กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง กิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ การอบรมคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2560) ซึ่งแต่ละโรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามนโยบายที่กำหนด โดยให้ความสำคัญ เป็นภารกิจหลักในการดำเนินงาน เพราะสภาพปัจจุบันปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เยาวชน กำลังอยู่ในช่วง วิฤติ จะต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสังกัด ได้มองเห็นความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้น จึงมีความ สนใจและได้กำหนดวัตถุประสงค์ศึกษาในเรื่องการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 รูป/คน และครูผู้สอน จำนวน 228 รูป/คน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดขอนแก่น รวมจำนวน 258 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ R.V. Krejcie & D.W. Morgan (1970) จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 รูป/คน ครูผู้สอน จำนวน 140 รูป/คน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จึงรวมขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 168 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling) จากโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น แบบ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

แบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

3. สมมติฐาน

3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน

3.2 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน

3.3 บุคลากรที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

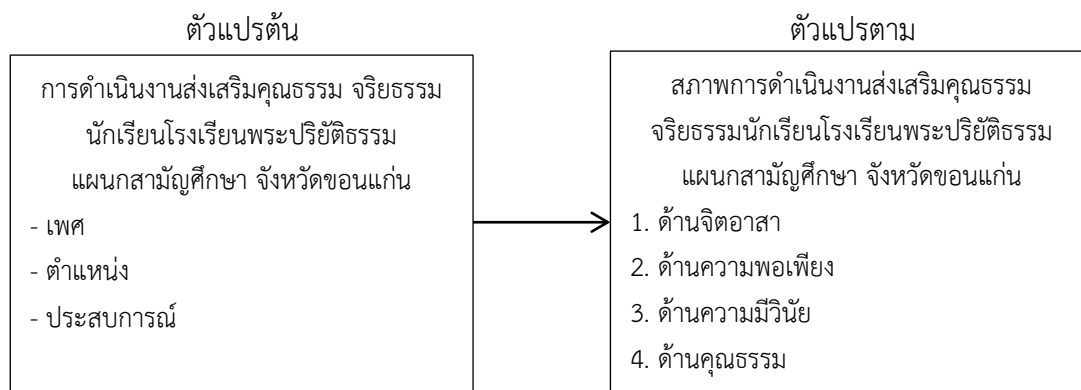
4.1 สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ IOC และ Reliability

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านความมีคุณธรรม ด้านจิตอาสา ด้านความพอเพียง และด้านความมีวินัย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแต่ละด้าน มีผลการวิจัยดังนี้

1) ด้านความพอเพียง โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล การเดินสายกลาง รวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการรับผลกระทบอันเกิดขึ้น รองลงมา ได้แก่ มีคุณลักษณะที่แสดงถึงการยอมรับและเข้าใจความพอประมาณ มีความพอดีในการดำรงชีวิตซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้สามารถพึ่งตนเอง มีความพอดีที่ไม่น้อยหรือมากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีความสามารถพิจารณาถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

2) ด้านความมีวินัย โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ นักเรียนให้เกียรติและยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น รองลงมา ได้แก่ นักเรียนทำงานสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย เสมอ รับทั้งผิดและชอบจากผลการปฏิบัติของตนโดยใช้ปัญญาพิจารณาหาความจริงอย่างมีเหตุผล เมื่อนักเรียนทำผิด นักเรียนจะยอมรับปฏิบัติตามระเบียบ วินัยของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

3) ด้านความมีคุณธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อให้สังคมมีความสุข รองลงมา ได้แก่ มีความละเอียดที่จะไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา ยอมเสียสละเวลาทำงานเพื่อช่วยเหลือเพื่อนฝูงและผู้คนที่ได้รับความเดือดร้อน อาสาสมัครทำงานที่ไม่ใช่หน้าที่ของตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

4) ด้านจิตอาสา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ มีความสำนึกที่ดีที่มีต่อส่วนรวม เป็นจิตที่เป็นผู้ให้คิดดี คิดทางบวก รองลงมา ได้แก่ การงดเว้นการกระทำที่จะส่งผลให้เกิดความชำรุดเสียหาย มีความหวังดีต่อผู้อื่นเป็นความสมัครใจ เต็มใจ ตั้งใจทำ ออกรับช่วยเหลือ โดยไม่หวังผลตอบแทน และส่งผลให้เกิดความสุขทางจิตใจ มีจิตสาธารณะแสดงพฤติกรรมที่อาสา เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การงดเว้นการกระทำที่จะส่งผลทำให้เกิดความชำรุดเสียหายของทรัพย์สินส่วนรวม

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์

ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามเพศ โดยรวมและด้านความพอเพียง ด้านความมีวินัย ด้านจิตอาสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความมีคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน ตามตำแหน่งไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ด้านความพอเพียง พบว่า ควรใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีการส่งเสริมระบบการผลิตแบบพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ มีความพอประมาณ มีเหตุผล การเดินสายกลาง รวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการรับผลกระทบอันเกิดขึ้น ด้านความมีวินัย พบว่า การตัดสินใจที่ถูกต้อง โดยอาศัยศีลธรรมเป็นเครื่องนำทาง และการไม่ถูกง้อจนนอกกรอบทางด้วยเครื่องล่อใจต่างๆ คือการควบคุมตนเอง ควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ด้านความมีคุณธรรม พบว่า ควรมีจิตใจโอบอ้อมอารี มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จึงไม่เบียดเบียนใคร ไม่ทำร้ายใคร รักความยุติธรรมและมีความเมตตาต่อผู้อื่นเสมอ ด้านจิตอาสา พบว่า จิตแห่งการให้ความดีงามทั้งปวงแก่เพื่อนมนุษย์ โดยเต็มใจ สมัครใจ อิ่มใจ ซาบซึ้งใจ ปิติสุข ที่พร้อมจะเสียสละเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ ในการทำกิจกรรม หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น เคารพสิทธิของบุคคลอื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม

อภิปรายผล

สภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคุณธรรม จริยธรรมเป็นหลักของความประพฤติที่ช่วยอบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบ แบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม มุ่งกระทำดี เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ ในขณะที่เดียวกันสภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ด้านความพอเพียงที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล การเดินสายกลาง รวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการรับผลกระทบอันเกิดขึ้น ด้านความมีวินัยเน้นที่นักเรียนให้เกียรติและยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น สำหรับด้านความมีคุณธรรมโดยการเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อให้สังคมมีความสุข และด้านจิตอาสาที่เน้นความสำนึกที่ดีที่มีต่อส่วนรวม เป็นจิตที่เป็นผู้ให้คิดดี คิดทางบวก ซึ่งคุณธรรม จริยธรรม มีความเกี่ยวข้องกัน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร (2550) กล่าวว่า “ คุณธรรมและจริยธรรม ” เป็นเรื่องที่ว่าด้วยการทำหน้าที่ของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามสถานะของตน เช่น การเป็นลูกที่ดี การเป็นพลเมืองที่ดี และเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี เป็นต้นจากความหมายของจริยธรรมที่บุคคลต่างๆ ที่กล่าวมานั้น พอสรุปได้ว่าจริยธรรมคือพฤติกรรมที่ได้ทำ ได้ประพฤติในสิ่งที่ดีงาม รวมทั้งความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของบุคคลที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม โดยเป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม คือเป็นพฤติกรรมที่สังคมชมชอบและให้การสนับสนุนในการกระทำนั้น เป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ถือเป็นมาตรฐานความดีและความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรืองของ

สังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฏฐพงศ์ โนนทายะ (2561) ได้ศึกษา การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานของ นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดไทรราชวรวิหารอุปถัมภ์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า การส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดไทรราชวรวิหารอุปถัมภ์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน และงานวิจัยของ พระคมสันต์ พรหมโชโต (พรมเมฆ) (2565) ได้ศึกษา การ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี พบว่า การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี โดยรวม พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับ มาก

ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามเพศ โดยรวมและด้านความพอเพียง ด้าน ความมีวินัย ด้านจิตอาสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณธรรมเป็นเครื่อง ส่งเสริมความสุขและความเจริญ ฉะนั้นผู้ต้องการความสุขและความเจริญจึงต้องมีการฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้มีใช้เพียงเพื่อให้ตนเองมีความสุขและความเจริญเป็นการส่วนตัวแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น หากแต่เพื่อให้ชาติ บ้านเมือง สังคมส่วนรวม มีความสุขและความเจริญด้วย ทั้งนี้ เพราะบุคคลกับส่วนรวมต้องอาศัยซึ่งกันและกันและความ สุข ความเจริญของบุคคลก็ขึ้นอยู่กับความมั่นคงปลอดภัยของชาติบ้านเมืองด้วย ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ บ้านเมืองก็ขึ้นอยู่กับกระทำของคนในชาติเป็นสำคัญ และการกระทำที่จะเป็นทางส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยของ ประเทศชาติก็ย่อมจะเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรม ฉะนั้น ผู้หวังความสุข ความเจริญและความ มั่นคง ปลอดภัยแก่ตนเองและแก่ประเทศชาติ จึงต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น จึงมีคำกล่าวว่า “การ พัฒนาบ้านเมือง ต้องพัฒนาที่จิตใจคนก่อน เมื่อจิตใจคนดีแล้วเรื่องอื่นๆ ก็จะตามมา” คุณธรรมจริยธรรมในสังคมจึงควร ได้รับการพิจารณาอันดับแรก ควรกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2550) กล่าวว่า ใครๆ ก็ยอมรับว่าเรื่องคุณธรรม จริยธรรมมีความสำคัญที่สุดเพราะคุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ เป็น เครื่องมือของศีลธรรมหรืออุดมการณ์ของชาติในร่างกายเรา ถ้าทุกส่วนร่วมกันอย่างถูกต้องก็เกิดความเป็นปกติหรือสุขภาพดี เชลล์เมะเร็งมันไม่อยู่ร่วมกันกับเซลล์อื่น ฉะนั้นเมื่อเป็นมะเร็งขึ้นก็รบกวนไปหมดทั้งระบบในร่างกายในสังคมก็เช่นเดียวกัน ถ้าไม่ ร่วมกันอยู่อย่างถูกต้องก็รบกวนกันไปทั้งระบบ ร่างกายเป็นมะเร็งแล้วดำรงอยู่ไม่ได้ฉันใด สังคมที่ขาดคุณธรรมจริยธรรม ศีลธรรมก็ดำรงอยู่ไม่ได้ฉันนั้นคือจะหักโค่นลงหรือวิกฤตคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นระเบียบ วาระของชาติเพื่อการอยู่ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์ประสิทธิ์ ปสิทธิโก (แสนดวง) (2560) ได้ศึกษา การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริม คุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวม มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน ด้านหลักความค้ำค้ำมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

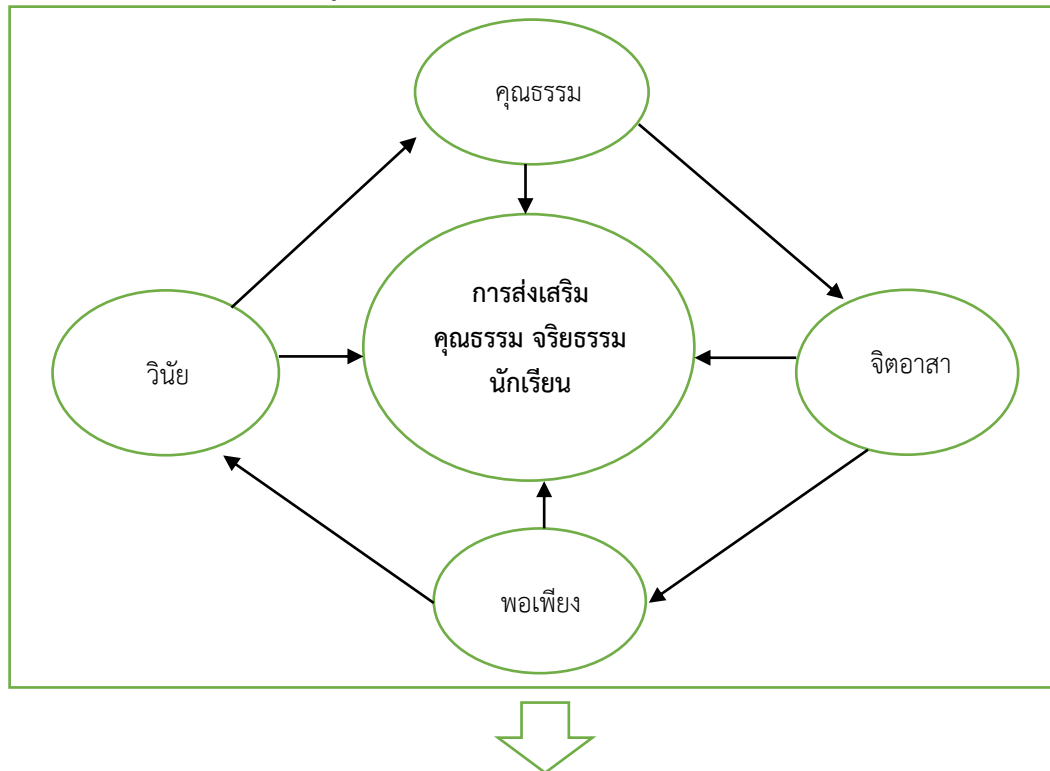
ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่าง กัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในด้านความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ มีเหตุผล ผล การเดิน สายกลาง รวมถึงความ จำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการรับผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบคอบ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันก็จะ ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ ของคนในชาติ คือ คุณธรรม ซึ่งความพอเพียงก็คือ ความพอดีในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถ พึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความเป็นอิสระ นั้นเอง ซึ่งคุณลักษณะที่แสดงถึงการยอมรับและเข้า ใจความพอประมาณ ความพอดีที่ไม่น้อยหรือมากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สามารถพิจารณาถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ และสามารถเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต สอดคล้องกับคำว่า “พอเพียง” จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระ ชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชทานความหมายของคำว่า “พอเพียง”

ไว้ว่า “คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่า พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง” สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์ประสิทธิ์ ปสิทธิโก (แสนด้วง) (2560) ได้ศึกษา การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประสบการณ์ที่ต่างกันแต่ไม่ได้ทำให้การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนต้องมีการดำเนินงานแตกต่างกัน ในด้านความมีวินัย มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดจนงานเสร็จเรียบร้อย แม้ว่าจะมีอุปสรรคใดๆ ก็ตามโดยใช้ปัญญาพิจารณาหาความจริงอย่างมีเหตุผล คุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องเสริมมิตรภาพทำให้ความสัมพันธ์กับคนอื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ผู้มีคุณธรรมจริยธรรมย่อมทำให้เป็นที่เชื่อถือนับถือและไว้วางใจจากผู้อื่น ส่งผลให้ความสัมพันธ์อันดีเกิดขึ้นได้เพราะการทำแต่สิ่งที่ถูกที่ควรแล้วยังทำให้สบายใจที่ไม่ต้องระแวงระวังในอันตรายที่จะมีมาอีกด้วย เพราะผู้มีความคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นผู้น่ารัก เมื่อเป็นคนที่น่ารักแล้ว อันตรายก็จะไม่มี สอดคล้องกับแนวคิดของ Kant, Immanuel (1965) ชาวเยอรมัน เห็นว่า คุณธรรมจริยธรรมคือความดีอันสูงสุด คุณธรรมมีจุดมุ่งหมายในตัวเอง เราทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ มิใช่ทำหน้าที่เพื่อไปสู่จุดหมายอื่น เช่น ความสุข เป็นต้น คนดีไม่จำเป็นจะต้องได้รับความสุขไม่จำเป็นต้องไปด้วยกัน อาจกลมกลืนกัน อาจขัดแย้งกันก็ได้ เพราะค่านึกเห็นว่า คนมีคุณธรรมจริยธรรมไม่ควรประพฤติกุศลธรรมเพื่อความทุกข์แต่ความผาสุกของคนนั้นย่อมรวมเอาความสุขและคุณธรรมเข้าไว้ด้วยกัน เราควรประพฤติกุศลธรรมเพื่อความสุขของผู้อื่นไม่ใช่เพื่อความสุขของตัวเองจะกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณเพ็ญ ปิ่นบาง (2561) การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน และ จากผลการวิจัยผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ได้ดังนี้

ควรใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีความพอประมาณ มีวินัยในการดำเนินชีวิต การตัดสินใจที่ถูกต้อง โดยอาศัยศีลธรรมเป็น
เครื่องนำทาง ควรมีจิตใจโอบอ้อมอารี มีจิตแห่งการให้ความดีงามทั้งปวงแก่เพื่อนมนุษย์ โดยเต็มใจ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

สภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านความมีคุณธรรม ด้านจิตอาสา ด้านความพอเพียง และด้านความมีวินัย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความมีคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ด้านความพอเพียง พบว่า ควรใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีการส่งเสริมระบบการผลิตแบบพอเพียงที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล การเดินสายกลาง รวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการรับผลกระทบอันเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อความมีวินัย โดยสนับสนุนเกี่ยวกับความมีวินัยและความรับผิดชอบให้สามารถพิจารณาถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

1.2 ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียน ในกรณีที่มียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานมากซึ่งจะทำให้ได้ผลการวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ด้านความมีคุณธรรมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ให้นักเรียนรู้จักการเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อให้สังคมมีความสุข

2.2 ด้านจิตอาสา มีความสำนึกที่ดีที่มีต่อส่วนรวม เป็นจิตที่เป็นผู้ให้คิดดี คิดทางบวก รู้จักการเสนอตัวเข้ารับทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

3.1 ศึกษาหลักคุณธรรม จริยธรรม ในสถานศึกษาอื่นเพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.2 ควรวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การใช้การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยกำหนดให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครองเข้ามาเป็นผู้มีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- ชานินทร์ ภัยวิเชียร. (2550). *คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ประเวศ วะสี. (2550). *การจัดการความรู้: กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์สู่ศักยภาพ เสรีภาพ และความสุข*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- พระคมสันต์ พรหมโชโต (พรหมเมฆ). (2565). การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ สุราษฎร์ธานี. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 7(2), 209-222.
- พระณัฏฐพงศ์ โนนายะ. (2561). *การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดไทรราษฎร์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).
- พระสมุห์ประสิทธิ์ ปลืทธิโก (แสนดวง). (2560). *การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2*. (พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2560). *ข้อมูลสารสนเทศเขตพื้นที่การศึกษา*. ขอนแก่น: ศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลสารสนเทศ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- สุวรรณเพ็ญ ปินบาง. (2561). *การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี).
- Kant, I. (1965). *The Metaphysics of Morals: The Metaphysical Elements of Justice; Translated, with an Introduction by John Ladd*. Indianapolis: Bobbs-Merrill.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.